

**IV. ALIUD UNIVERSALE AD OMNES DE SOLVENDIS DUCILLORUM
EXACTIONIBUS**

Sigismundus, universis et singulis principibus, tam spiritualibus quam saecularibus, reverendissimis et reverendis in Christo patribus, dominis archiepiscopis, episcopis, necnon magnificis, generosis, nobilibus, famosis et providis, palatinis, castellanis, capitaneis, tenutariis, terrigenis, nobilibus, officialibus et eorum vicesgerentibus, haeredibus, advocatis, scultetis, civitatumque et oppidorum, tam nostrorum, quam quorumcunque subditorum nostrorum magistris civium consulibusque ac communitatibus, et generaliter omnibus subditis nostris spiritualibus et saecularibus, cuiuscunque status, conditionis et praecminentiae existentibus, bona quaecunque, tam spiritualia quam saecularia, civitates, oppida, villas, tabernas, possessiones et alia bona, quocunque nomine nuncupata, habentibus, et signanter in terra N.^a et districtibus eiusdem existentibus, sincere et fidelibus nostris dilectis, gratiam nostram. Sincere et fideles dilecti.

[1]. Nobis consulentibus in hoc generali conventu de bono et tranquillo statu regni nostri decrevimus et constituimus, communi omnium, tam spiritualium quam saecularium consiliariorum nostrorum et nuntiorum terrestrium consilio et voluntate, ita exigente necessitate reipublicae, quod exactio ducillorum, quae vulgo *czopowe* appellatur, per spatium unius anni, a festo Pentecostes proxime futuro [12 VI 1519] computandi, solvatur et exigatur hoc modo:

[2]. Ut quilibet, cuiuscunque status et conditionis sit, cerevisiam coquens venalem, ex quibuscunque braseis fuerit, eadem ipsa cerevisia cocta, hoc est, sive brasea ipsa sine civium et dominorum, sive ex molendinis provenientia et emensurata, sive domi facta, a quolibet vase sigillarim vel coctura ipsius cerevisiae, iuxta locorum consuetudinem antehac observatam, exactionem ipsam ducillorum, in manus infrascripti exactoris fideliter solvat, ita ut a maiori coctura, alias *waru*, plures grossi solvantur, et a minori pauciores iuxta vasorum numerum et quantitatem et exactoris ordinationem, quam, ubi opus et quotiens expediens fuerit, nostra auctoritate faciet et constituet; notariosque et custodes tam in civitatibus et oppidis, quam etiam in villis, iuxta arbitrium suum exactor etiam ipse deputabit et iuramento corporali ad fidelitatem illos astringet.

[3]. Ternarii vero, more vetusto circa quemlibet grossum solvendi, pro civitatum et oppidorum reparatione conserventur.

[4]. Tabernatores vero singuli, cerevisiam coquentes vel coctam a dominis tam spiritualibus, quam saecularibus, ad propinandum recipientes, a quolibet vase mensurae civilis teneantur per unum grossum in manus exactoris solvere.

[5]. Item a medio vase vini, alias *pólkufek*, florenus cum triginta quadrantibus solvendus est.

[6]. Item a *dreilink*, sive Seremiensi vase vini duo floreni cum sexaginta quadrantibus solvendi.

[7]. Item a quolibet barili malvatici vel vini Italici unus *ort* cum septem ternariis solvatur.

[8]. A barili vero simplicis vini duo grossi solvantur et duo ternarii.

[9]. A medonis vase communi duo grossi cum duobus ternariis. [10]. A cerevisia advectitia seu externa, a quolibet eius vase duo grossi. [11]. Et quicumque non soluta prius exactione praefata cerevisiam, vinum, medonem, malvaticum et alium quemcunque potum ex praedictis vendere et propinare in fraudem reipublicae praesumpserit, totum illud, in quo fraudem comisit seu committere voluit, irremissibiliter amittet et ad poenam regalem persolvendam, quotiens id commiserit, erit obligatus; capitaneusque loci in tales omnes et singulos, fraudem huiusmodi committentes, animadversionem debitam, veritate rei cognita, non habendo respectum ad quempiam, irremissibiliter exequatur.

[12]. Ad quam quidem exactionem colligendam diligenterque et fideliter exigendam in exactorem constituimus N.^b, vobis omnibus et singulis, quorum interest, mandantes, quatinus

^a W rękopisie MK₂ pozostawiono tu okienko.

^b W rękopisie MK₂ pozostawiono tu okienko.

praefato exactori nostro, sive ab eo substitutis, de ipsa exactione ducillorum respondeatis et responderi faciatis. Vos vero locorum capitanei eos, qui rebelles vel negligentes in solvendo erunt, et quos ipse exactor deferet, per pignorationes solitas ad solutionem huiusmodi exactionis compellatis sub poenis nostris contra negligentes capitaneos in novis et antiquis statutis descriptis¹, et pro gratia nostra aliter non facturi.

Datum in conventu Piotrcoviensi generali, sabbato proximo ante dominicam Quinquagesimae anno Domini millesimo quingentesimo decimo nono [5 III 1519]. Ad mandatum Regiae Maiestatis proprium.

V. MODUS IUDICANDI MALEFICIORUM PER CAPITANEUM CAMENECENSEM A NOBILITATE PODOLIAE PRAESCRIPTUS CONFIRMATUR^a

Sigismundus etc. Significamus tenore praesentium universis, quia cum declarassent nobis in praesenti generali conventu nuntii, missi a nobilitate terrae Podoliae, multa furta et viarum depredationes suborta esse apud se ab eo tempore, quo capitaneus noster Camenecensis pro his ipsis furtis et maleficiis in iudicio castrensi iudicare desiit^b, constituisseque inter se^b de modo iudicandi et coercendi dicta maleficia, et petiissent suam ordinationem per nos confirmari, hanc videlicet:

[1]. Quod pro furto commisso vicinus apud vicinum cum homine extraneo aut nobili optare iustitiam debeat, et si ei in duabus septimanis iustitia non fuerit facta, citare possit ipsum vicinum, nolentem aut negligentem iustitiam facere, ut hominem suum pro furto inculpatum coram capitaneo nostro Camenecensi statuatur, cum quo capitaneus ipse noster iustitiam facere teneatur.

[2]. Et si vicinus vicinum ad praesentiam capitanei nostri praedicti citaverit, non optata prius domi et in haereditate iustitia, capitaneus ipse hoc casu actorem ad haereditatem cum poena trium marcarum remittat ad optandam illic iustitiam; quae si non fuerit facta, tunc et eo casu citabitur ad praesentiam capitanei nostri praedicti. Quod intelligendum est de furtibus non notoriis.

[3]. Item ut litorales, qui vulgo *pobereżnicy*^c vocantur, malefactoribus non parcant, et innocuos homines iniuste non accusent, nec deferant, ordinatum est, si probatum^d fuerit contra aliquem litoralem, quod aliqua munera sive a fure, sive ab innocuo homine extorserit, ut ea poena puniatur, qua fur de furto convictus puniri solet.

Nos cupientes et volentes, ut mali homines poenis debitis puniantur et licentiam male faciendi non habeant, ordinationem nobilitatis terrae Podoliae praedictam ratam et gratam habentes, illam de consilio consiliariorum nostrorum regni nostri approbavimus et confirmavimus, approbamusque et confirmamus, ad beneplacitum nostrum duraturam. Harum testimonio litterarum, quibus sigillum nostrum est impressum. Datum in conventu Piotrcoviensi generali, sabbato proximo ante dominicam Quadragesimae^e anno Domini M. D. XIX [5 III 1519]. Relatio ut supra^f.

^a WMK_{2A}, t. 33, s. 264 *akt ten nosi tytuł*: Confirmatio iudiciorum terrae Podoliae. W MK_{2B}, t. 33, s. 398 *został on zatytułowany*: Confirmatio ordinationis, factae per nobilitatem terrae Podoliae de furtis coercendis.

^b W MK_{2B} *zamiast*: se *pozostawiono okienko*.

^c MK_{2B}: *pobereżniczi*.

^d MK_{2A}: *profatum*.

^e *Na tym kończy się tekst w MK_{2B}*.

^f O. Balzer (CIP, t. III, nr 213, s. 400) na podstawie sąsiednich aktów z MK uzupełnił ostatnie zdanie: Relatio reverendi in Christo patris domini Petri episcopi Premisliensis et regni Poloniae vicecancellarii.

¹ *Por. konstytucje sejmu koronacyjnego krakowskiego 1507 r., I, art. 12, oraz konstytucje sejmu piotrkowskiego 1512 r., II.*

¹ *Por. konstytucje sejmu walnego krakowskiego 1518 r., III, art. 8.*